

Ontwerpstructuurvisie

Windplan Wieringermeer

projectnr. 0233590.00
revisie 01
10 februari 2011

Opdrachtgever

Gemeente Wieringermeer
Postbus 1
1770 AA WIERINGERWERF

datum vrijgave

10 februari 2011

beschrijving revisie 01

Ontwerp structuurvisie

goedkeuring

A. te Lindert

vrijgave

J. van de Heijning

Inhoud	blz.
1 Inleiding.....	2
1.1 Waarom een windplan?	2
1.2 Waarom een structuurvisie?	3
1.3 Leeswijzer	3
2 Proces en communicatie	5
2.1 Gezamenlijke visievorming.....	5
2.2 Integrale uitwerking: Duurzaamheid in vier sporen.....	5
2.2.1 Stap 1: Uitwerking ruimtelijke modellen.....	5
2.2.2 Stap 2: Toetsing modellen Polderland en Boemerang op andere pijlers	6
2.2.3 Stap 3: Optimalisatie tot een syntheseontwerp.....	6
3 Ruimtelijke visie.....	7
3.1 Ruimtelijk ontwerp	7
3.2 Relatie met andere pijlers	9
3.3 Zoning: structuurvisiekaart	10
4 Uitvoeringsparagraaf.....	12
4.1 Wettelijk kader	12
4.2 Bovenwijkse/Bovenplanse Voorzieningen	14
4.3 Economische Uitvoerbaarheid Windenergie.....	14

Bijlagen:

1. Projectenlijst

1 Inleiding

1.1 Waarom een windplan?

Wieringermeer heeft een ware pioniersrol vervuld bij de ontwikkeling van windenergie in Nederland. De vestiging van het Windturbinetestpark ECN is hier een sprekend voorbeeld van, maar ook zijn al vroeg en op tamelijk grote schaal windturbines in de polder geplaatst ter versterking van de landbouw. Op dit moment kent de polder een groot aantal lijnvormige windparken en staan bij veel boerenerven solitaire turbines. De huidige windturbines in de gemeente Wieringermeer produceren ruim 250 MWh aan stroom per jaar hebben een gezamenlijk vermogen van circa 110 MW. Hiermee kunnen circa 66.000 huishoudens van stroom worden voorzien¹. Windturbines worden steeds efficiënter en groter. Er is een sterke tendens dat de ontwikkeling zich voortzet, maar nieuwe aanvragen worden door de gemeente aangehouden om dat het gevoel bestaat dat de voor windenergie beschikbare ruimte in Wieringermeer beter benut kan worden.

De gemeenteraad van Wieringermeer heeft daarom, bij het vaststellen van het structuurplan in 2006 dat voorzorg in plaatsingsruimte voor grootschalige windenergie, per amendement opdracht gegeven om nieuw windbeleid op te stellen. Om een gedragen windbeleid te formuleren zocht de gemeente contact met de huidige turbine-eigenaren, ECN, NUON en de verenigde eigenaren van solitaire turbines. In de loop van het overleg verenigden deze partijen zich in 'Windkracht Wieringermeer' (hierover meer in hoofdstuk 2). In een **Windplan Wieringermeer (hierna: het windplan)** moet de windenergie in de Wieringermeer met het oog op toekomstige ontwikkelingen in zijn geheel worden herzien. Het windplan moet de basis vormen voor verbetering van de bestaande ruimtelijke situatie en duurzame groei voor de toekomst. De focus verschuift van aantallen turbines en projecten naar verhoging van de stroomproductie. Uitgangspunt is de doelstelling "*meer energie met minder molens in een mooier landschap*".

Het windplan heeft tot doel de opbrengst van windenergie in de polder te verhogen door opschaling en herstructurering van het huidige windturbinebestand. Als het windplan gerealiseerd is, zal het opgesteld vermogen in de gemeente Wieringermeer tussen de 200 en 400 MW bedragen. Dit is genoeg om tussen de 120.000 en 240.000 huishoudens jaarlijks van stroom te voorzien. Met het windplan geeft de gemeente Wieringermeer invulling aan de behoefte tot herstructurering van het bestaande bestand aan windturbines, maar ook biedt het windplan een kader voor toetsing van bestaande en nog te verwachten aanvragen voor plaatsing van windturbines. Het windplan geeft invulling aan de volgende **opgaven**:

1. de uitbreiding van het Windturbinetestpark ECN;
2. verantwoorde opschaling van de bestaande windturbinelijnopstellingen;
3. de herstructurering van solitaire windturbines.

De opgave wordt nadrukkelijk vanuit een 'duurzame ontwikkelingsperspectief benaderd: positief, open en realistisch. Plaatsing van windturbines wordt gezien als een ontwikkelingsproces waarin steeds een balans gevonden wordt tussen de belangen van mens, milieu en economie (People Planet Prosperity (PPP)). Een ontwikkeling die onlosmakelijk verbonden is met de permanente aanpassing van het landschap aan onze wensen en behoeftes. Een verandering waaraan we soms moeten wennen, maar die altijd een logisch verband heeft met het landschap als een leefomgeving die niet slechts het decor van ons bestaan is, maar het podium waarop alle handelingen die voor onze behoeften nodig zijn zich afspelen. Een positieve benadering omdat we bijdragen aan de groei van de duurzame energieproductie, en de kansen voor verbetering benutten. Een open benadering omdat we ons genoodzaakt zien los te komen van de inpassingstrategieën die op veel kleinere windturbines nog van toepassing waren maar voor de nieuwste generatie - die zich in schaal definitief losmaakt van het landschap - onvoldoende houvast meer bieden. Een realistische benadering omdat we de ontwikkeling binnen de kaders van het economisch haalbare plaatsen.

¹ 1 MW levert elektriciteit op voor 600 huishoudens (www.windenergie.nl)

Realisatie van het windplan draagt bij aan de ambitie van de gemeente Wieringermeer om zich te ontwikkelen tot een polder met ruimte voor innovatieve duurzame projecten op het gebied van energieproductie, -technologie en -onderzoek. Bovendien draagt realisatie van het windplan bij aan de ambities van het Rijk en provincie Noord-Holland om in de komende jaren meer windenergie te realiseren.

1.2 Waarom een structuurvisie?

Op 25 november 2010 heeft de gemeenteraad expliciet besloten om het windplan een formele status te geven als structuurvisie conform artikel 2.1 lid 2 Wro. De volgende argumenten liggen hieraan ten grondslag:

- De gemeente Wieringermeer fuseert op 1 januari 2012 met de gemeenten Wieringen, Niedorp en Anna Paulowna tot de nieuwe gemeente Hollands Kroon. Met een structuurvisiestatus geeft de gemeente Wieringermeer het windplan een juridisch stevige status/erfenis mee aan de nieuwe gemeente Hollands Kroon.
- De gemeente investeert een aanzienlijk bedrag in projectleiding, ruimtelijke planvorming en communicatie ter voorbereiding van realisatie van het windplan en de daaruit vloeiende concrete windenergie(deel)projecten die voor eigen rekening, risico en gewin door private partijen zullen worden uitgevoerd. Bovendien wenst de gemeente aan het windplan een brede maatschappelijke betekenis te geven door de ruimtelijke opgave in een duurzaam ontwikkelingskader te plaatsen, waarin een balans tussen de aspecten mens, milieu en economie (PPP) gezocht wordt. Hiertoe wordt de ruimtelijke opgave aan participatiemogelijkheden gekoppeld. De uitvoeringsparagraaf in de structuurvisie biedt de gemeente een juridisch kader voor publiekrechtelijk kostenverhaal. Het biedt bovendien uitvoerende partijen in een vroegtijdig stadium duidelijkheid over het gemeentelijk kostenverhaal.
- Tenslotte is een structuurvisie vormvrij en is het windplan relatief eenvoudig om te zetten naar een structuurvisie. De structuurvisie is vervolgens te gebruiken als ruimtelijke onderbouwing bij planologische besluiten voor (deel)projecten en besluitvorming over medewerking dan wel afwijzing van aanvragen.

De structuurvisie Windplan Wieringermeer is complementair met de structuurvisie voor de hele gemeente, die op 31 januari 2011 in de inspraakprocedure is gebracht. Concreet betekent dit dat voor de gebieden, die gereserveerd zijn voor windenergie (het plangebied van deze structuurvisie) zowel de structuurvisie Windplan Wieringermeer als de gemeentebrede structuurvisie van kracht zijn. Ook is bij de opzet van de uitvoeringsparagraaf aangesloten bij de systematiek de in de gemeentebrede structuurvisie voor de hele gemeente wordt gehanteerd.

1.3 Leeswijzer

Deze structuurvisie is compact van opzet. De nadere onderbouwing voor de in deze structuurvisie opgenomen keuzen komen immers uitgebreid aan bod in de bijbehorende documenten.

Hoofdstuk 1 is de inleiding. In hoofdstuk 2 wordt de integrale en interactieve totstandkoming van het windplan beschreven, alsmede de onderbouwing van de vier pijlers onder de structuurvisie: Ruimtelijke kwaliteit, Milieu en ecologie, Economische uitvoerbaarheid en Draagvlak. In hoofdstuk 3 presenteren we de ruimtelijke visie en lichten deze toe aan de hand van de vier pijlers. Hoofdstuk 4 tenslotte is de uitvoeringsparagraaf. Hierin wordt aangegeven hoe de gemeente - samen met haar publieke en private partners - de structuurvisie tot uitvoering wil brengen. In bijlage 1 staat de hierbij behorende projectenlijst.

De structuurvisie met de bijbehorende zonekaart is het juridische ruimtelijke kader. De onderstaande documenten zijn de onderbouwing, behorende bij dit juridische kader.

Het betreft:

- Windplan Wieringermeer Ruimtelijke ontwerp versie 3.2, 31 januari 2011
- Windplan Wieringermeer, milieueffectrapport, 11 februari 2011 (incl. bijlage Passende Beoordeling)
- Windplan Wieringermeer koppeldocument versie 3.0, 11 februari 2011
- Notitie economische haalbaarheid Windplan Wieringermeer, 7 februari 2011

2 Proces en communicatie

2.1 Gezamenlijke visievorming

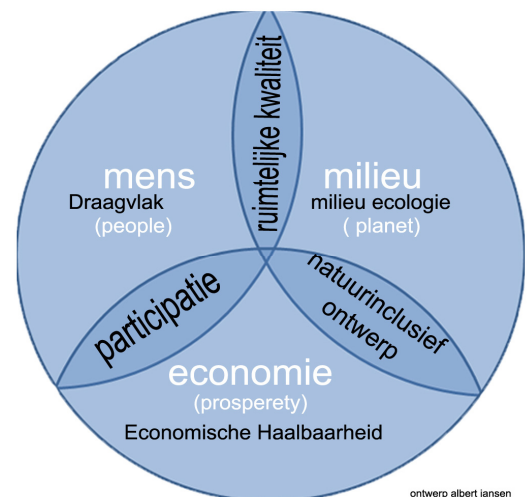
Het windplan is een uniek plan, omdat er sprake is van een intensief overleg tussen de verschillende overheidsniveaus (gemeente, provincie en Rijk) enerzijds en private partijen anderzijds. De publieke partners (Rijk, provincie en gemeente) hebben op 18 januari 2010 een convenant ondertekend, waarin zij de samenwerking hebben vastgelegd. De private partijen (NUON, ECN en de Vereniging Windturbine-eigenaren Noord-Holland (VWNH) groep Wieringermeer hebben zich verenigd in het samenwerkingsverband 'Windkracht Wieringermeer'. Gedurende het voorbereidingsproces en tijdens een informatiebijeenkomst op 16 december 2009 zijn ook andere partijen die bij de gemeenten initiatieven hebben ingediend voor windprojecten geïnformeerd. Ook de omwonenden en overige burgers van Wieringermeer zijn nadrukkelijk betrokken bij de visievorming.

Voor de ontwikkeling van het windplan zijn een **stuurgroep** (met daarin bestuurders van de drie overheidslagen en een vertegenwoordiger van de private partijen), een **werkgroep** (met daarin ambtenaren van de drie overheidslagen en medewerkers van de private partijen) en een **klankbordgroep** (met daarin vertegenwoordigers namens de inwoners en enkele maatschappelijke organisaties) opgericht. Op deze wijze, hebben alle betrokken partijen hun advies, wensen en commentaar kunnen inbrengen.

Het eerste (driedaagse) **Windweekend**, in oktober 2009 georganiseerd in Wieringerwerf voor en door betrokkenen, fungeerde als breed georganiseerde aftrap en inspiratiebron voor de uitwerking van het Windplan. Op 27 mei 2010 heeft de gemeenteraad de startnotitie Windplan Wieringermeer vastgesteld.

2.2 Integrale uitwerking: Duurzaamheid in vier sporen

Het windplan is niet slechts een ruimtelijk-economisch ontwikkelplan, maar een integrale visie op de ontwikkeling van windenergie in relatie tot de duurzame ontwikkeling van Wieringermeer. De uitwerking van het windplan heeft dan ook plaatsgevonden langs vier sporen, die samen de pijlers vormen waarop het plan evenwichtig moet rusten. Deze pijlers zijn Ruimtelijke kwaliteit, Milieu en Ecologie, Economische Uitvoerbaarheid en Draagvlak. Al deze pijlers moeten 'voldoende stabiel' zijn om het windplan te kunnen dragen. De pijlers vormen tegelijkertijd een concrete uitwerking van de visie op de duurzame ontwikkeling van windenergie. Zij leveren een balans tussen de drie dimensies van duurzaamheid People, Planet en Prosperity - mens, milieu en economie.

2.2.1 Stap 1: Uitwerking ruimtelijke modellen

Het proces van visievorming is gestart met het zoeken naar ruimtelijke scenario's voor de landschappelijke inpassing van grootschalige windenergie. Bij deze zoektocht had spoor 1 'Ruimtelijke kwaliteit' het primaat. In het Ruimtelijk Ontwerp (*Windplan Wieringermeer ruimtelijk ontwerp versie 3.0, 12 augustus 2010*) is het proces weergegeven van deze zoektocht. Vertrekpunt vormde een randvoorwaarden- en kansenkaart en een set ontwerpuitgangspunten. Op basis hiervan zijn twee ruimtelijke modellen uitgewerkt, die elk een ruimtelijk ideaal vertegenwoordigen. De modellen, Polderland en Boemerang, hebben aan de hand van het kader van de opgave een eerste praktische vertaling gekregen. Op 1 juni 2010 zijn de beide modellen tijdens een informatieavond gepresenteerd.

2.2.2 **Stap 2: Toetsing modellen Polderland en Boemerang op andere pijlers**

De modellen Polderland en Boemerang zijn in het kader van de m.e.r. en de passende beoordeling, op diverse milieu- en natuuraspecten getoetst. Ook is op hoofdlijnen gekeken naar de economisch haalbaarheid en het te verwachten draagvlak van beide modellen. Beide modellen bleken economisch en ecologisch niet uitvoerbaar te zijn.

→ *Spoor 2: Milieu en Economie*

Vanwege de omvang en aard van het plan en vanwege mogelijke effecten op de nabijgelegen Natura 2000-gebieden IJsselmeer en Waddenzee, is voor het windplan een milieueffectrapportage (m.e.r.) (*Windplan Wieringermeer milieueffectrapport, 29 november 2010*) opgesteld. In het m.e.r. zijn de beide modellen getoetst op diverse aspecten. Daarnaast zijn de ecologische effecten van beide modellen in een passende beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet in beeld gebracht (*Windplan Wieringermeer passende beoordeling, 25 november 2010*). De conclusie van de effectbeoordeling is dat beide modellen negatieve effecten hebben op diverse milieuaspecten. De grootste knelpunten liggen op het gebied van de volgende aspecten:

- Geluidbelasting op woningen;
- Geluidbelasting bij stiltegebieden;
- Slagschaduw (aantal woningen met een slagschaduwduur van meer dan 6 uur per jaar);
- Ecologie (verstoring van Vogelrichtlijngebied)

→ *Spoor 3: Economische uitvoerbaarheid*

Verder bleek uit een toets op de economische uitvoerbaarheid dat de modellen Polderland en Boemerang beide economisch niet haalbaar te zijn en derhalve aangepast moesten worden.

→ *Spoor 4: Draagvlak*

Draagvlak bij de burgers van Wieringermeer een belangrijke pijler voor het windplan. Op 16 juli 2009 is hiertoe door het College van B&W een Notitie Participatie vastgesteld als denkrichting voor de verdere uitwerking van de beoogde brede participatie in het windplan. De negatieve effecten op de andere twee sporen en de resultaten van het windweekend in 2009 en de informatieavond van 1 juni 2010 gaven aanleiding tot de conclusie dat ook de pijler draagvlak onvoldoende stabiel was.

2.2.3 **Stap 3: Optimalisatie tot een syntheseontwerp**

Tijdens twee werksessie (d.d. 1 november 2010 en 13 januari 2011) tussen publieke partners (gemeente, provincie, Rijk en AgentschapNL) is besloten een syntheseontwerp samen te stellen, waarin het beste uit de twee modellen wordt verenigd en waarin iedere pijler minimaal voldoende stevig is om het windplan te dragen. Dit syntheseontwerp, genaamd model Boogspant (*Windplan Wieringermeer koppeldocument versie 3.0, 11 februari 2011*), vormt het resultaat van de visievorming en maakt deel uit van de onderbouwing voor deze structuurvisie. Het synthesesemodel Boogspant is als voorkeursalternatief in het m.e.r. en de passende beoordeling getoetst. In hoofdstuk 3 wordt het syntheseontwerp gepresenteerd en de bijbehorende zonering in deze structuurvisie.

Vervolgprocedure

De ruimtelijke uitwerking van het windplan (zowel de twee ruimtelijke modellen als het synthesesemodel Boogspant) is tot stand gekomen in samenwerking tussen de publieke partners. Bewust is gekozen voor een publieke uitwerking, zodat voorkomen wordt dat oneigenlijke argumenten (bijv. grondposities) meewegen in de selectie en uitwerking van het ruimtelijke ontwerp. De ruimtelijke modellen Polderland en Boemerang zijn breed gepresenteerd, bediscussieerd en getoetst op de vier pijlers. Ook het model Boogspant (en deze structuurvisie) zal in brede dialoog met alle betrokken partijen worden besproken. Procedureel is dat als volgt ingericht. Het voornemen van het college van B&W, om de ontwerp-structuurvisie in de inspraak te brengen, zal voorgelegd worden aan de raadscommissie Grondgebiedzaken. De Raadscommissie zal zijn zienswijze geven over de vraag of de ontwerp-structuurvisie voldoet om in de inspraak in te kunnen brengen. Met inachtneming van deze zienswijze neemt het college van B&W een definitief besluit om de ontwerp-structuurvisie al dan niet in de inspraak te brengen. Op basis van de binnengekomen inspraakreacties zal de structuurvisie met onderliggende stukken worden afgerond en ter vaststelling worden aangeboden aan de Raad.

3 Ruimtelijke visie

3.1 Ruimtelijk ontwerp

Het model Boogspant (zie figuur 3.1) vormt de onderbouwing voor de structuurvisie. Het model Boogspant is het resultaat van een zoektocht naar een optimale balans tussen de vier pijlers. Het model bestaat uit drie robuuste systemen:

1. Een zeer groot systeem in het westen dat gevormd wordt door een continue ritmische lijn opgebouwd uit zeer flauwe tot sterkere krommes. Deze lijn vindt aansluiting bij het hoogste schaalniveau van de polder door een ervaarbare afspiegeling van de westelijke polderrand te zijn en de schaal van de Wieringermeer als geheel tastbaar te maken. Hiernaast heeft hij een onmiskenbare visuele rust en ritmische zeggingskracht en omarmt hij de leegte in het midden van de polder. De **Westcontour** heeft een lengte van **circa 21,5 km**.
2. Een systeem in het noordoosten gevormd door de bij opschaling zeer licht gebogen Waterkaaptochtlijn die zich met een sterkere boog naar het noorden doorzet. Deze lijn sluit aan bij de middenschaal, maakt hoofdrichtingen leesbaar, vormt een baken richting Afsluitdijk en IJsselmeer, en gaat een ruimtelijk spel met de A7 als belangrijke lijn van beleving aan. De **Verlengde Waterkaaptocht** beslaat een lengte van **circa 7,5 km**.
3. Een systeem in het zuidoosten dat vooral het pioniers- en onderzoeks karakter van de Wieringermeer onderstreept door plaatselijk een windenergielandschap te vormen, dat echter op belangrijke punten wel voldoet aan de geformuleerde ontwerpuitgangspunten. Dit systeem herbergt het **uitgebreide Windturbinetestpark ECN** (met in totaal **11 nieuwe turbines**) en de **Verlengde Wagendorp** (met een lengte van **circa 3 kilometer**).

Deze drie systemen hebben onderling een zodanige afstand, maar ook samenhang dat zij als geheel een 'model Boogspant' vormen dat visuele rust en zeggingskracht combineert.

Eén integraal project

De gemeente en haar partners zien het project nadrukkelijk als één totaalproject, waarbij wordt gestreefd naar volledige herstructurering van de windturbines in Wieringermeer. Zowel in economische als ruimtelijke zin is de onderlinge samenhang van cruciaal belang voor het behalen van de projectdoelen.

Bij de uitvoering dient dan ook een directe koppeling gemaakt te worden tussen de realisatie van de drie grote deelsystemen enerzijds en de herstructurering van de solitaire windturbines anderzijds. Het is van belang dat de ruimtelijk-functionele samenhang gewaarborgd is. Ruimtelijke kwaliteit voor de polder kan immers alleen bereikt worden als alle systemen in zijn geheel en in samenhang worden gerealiseerd. De samenhang is ook van belang in relatie tot de elektriciteitsnetbeheerders Tennet en Liander, die op basis van de gehele opgave de voor realisatie vereiste strategische netuitbreiding en nieuwe aansluitingen zullen moeten voorbereiden en uitvoeren.

figuur 3.1: Ruimtelijk (synthese)ontwerp Boogspant

3.2 Relatie met andere pijlers

Met het model Boogspant staan ook de andere drie pijlers stevig onder het windplan.

Milieu en ecologie

Uit de effectbeoordeling op milieu en ecologie blijkt dat het model Boogspant op de belangrijkste aspecten ecologie en geluid beter scoort dan de modellen Polderland en Boemerang.

Uit de passende beoordeling blijkt dat er bij het model Boogspant geen sprake is van significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden IJsselmeer en Waddenzee. Er is wel sprake van negatieve effecten op een aantal niet-broedvogels, als gevolg van (optische) verstoring, maar deze verstoring is aanvaardbaar (niet significant). Hiermee is wel sprake van een vergunningplichtige situatie, maar er is geen noodzaak voor een zogenaamde ADC-toets. Voor het aspect geluid geldt dat er een aantal extra maatregelen nodig zijn om te voldoen aan de geluidsnormen. Deze maatregelen zullen worden meegenomen in de verdere uitwerking. Als het Windplan rekening houdt met beide genoemde aspecten kan de herstructurering van het windlandschap in de Wieringermeer verantwoord plaatsvinden vanuit milieu en ecologie. In deze structuurvisie worden de zones opgenomen, waarbinnen de plaatsing van de windturbines kan plaatsvinden. Bij de verdere planuitwerking in bestemmingsplannen, zal het ontwerp verder geoptimaliseerd worden, teneinde de negatieve effecten op ecologie en geluid te minimaliseren.

Economische uitvoerbaarheid

Met een goede aansluiting bij bestaande lijnopstellingen en voldoende plaatsingsruimte is economische herstructurering mogelijk. Het model Boogspant oogt dan ook, uitgaande van de kennis van nu, met alle genoemde randvoorwaarden met betrekking tot herstructurering en participatie haalbaar. Op de economische uitvoerbaarheid wordt verder ingegaan in de uitvoeringsparagraaf (hoofdstuk 4).

Draagvlak

Door de visuele rust van de gezamenlijke drie systemen van opstellingen en het vrijwaren van het midden van de polder zal dit model naar verwachting over het algemeen gewaardeerd kunnen worden. Bij de verdere uitwerking zal communicatie met omwonenden en overige burgers blijven plaatsvinden om recht te doen aan hun belangen. Het windplan krijgt door de participatie van burgers een bredere betekenis voor de inwoners van de gemeente. Een denkrichting voor participatie is opgenomen in de nota "**Participatie Belanghebbenden Wieringermeer**" van 16 februari 2010 waarbij voor diverse partijen en groepen mogelijkheden worden gecreëerd om in het project mee te doen. Op basis van deze denkrichting zijn voor de nadere uitwerking drie uitgangspunten geformuleerd.

Het *basisuitgangspunt* voor de participatie is dat hiermee een maatschappelijk rendement wordt gerealiseerd dat in redelijke verhouding staat tot de investering in duurzame energievoorziening die door Wieringermeer op een schaal wordt gedaan die de eigen behoefte van de gemeente (ver) te boven gaat.

Als *tweede uitgangspunt* wordt geformuleerd dat de in te voeren participatieopties redelijk eenvoudig uitvoerbaar zijn en dat uitvoering van de opties tot een transparant en voor bevolking en betrokken partijen zichtbaar/merkbaar proces van waardetoevoeging moet leiden in financiële en/of maatschappelijke zin.

Als *derde uitgangspunt* wordt geformuleerd dat de participatiemogelijkheden moeten passen binnen het zakelijk en financieel kader (businesscase) van het windplan als geheel.

De in deze nota opgenomen denkrichting wordt thans met de bovengenoemde drie uitgangspunten, parallel aan het proces van de Structuurvisie, nader uitgewerkt en geconcretiseerd.

3.3 Zonering: structuurvisiekaart

In figuur 3.2 is de zonering voor de structuurvisie weergegeven. De kaart vormt de ruimtelijke uitwerking van de structuurvisie en bevat de drie onderdelen van het vernieuwde windturbinepark van Wieringermeer. Voor elk van de lijn opstellingen is een breedte gekozen van 400 meter. Deze breedte is gebaseerd op windturbines met een masthoogte van 120 meter en 126 meter aan rotordiameter. Met de gekozen breedte is een balans gevonden tussen rechtszekerheid, flexibiliteit in de uitwerking en de reikwijdte van het m.e.r. en de passende beoordeling. Aan de noordelijke kant van zowel de Westcontour en de Verlengde Waterkaaptocht is de zone plaatselijk smaller in verband met de ligging van stiltegebieden. Binnen stiltegebieden is plaatsing van windturbines niet wenselijk.

Binnen de aangegeven zones kunnen de windturbinesystemen worden opgericht. Hierbij gelden de volgende randvoorwaarden:

- Een maximale ashoogte van de windturbines van 100 - 120 meter
- Een minimale onderlinge afstand tussen de windturbines van $4 * \text{de ashoogte van de betreffende turbines}$.
- Alle windturbines binnen één systeem moeten dezelfde kant op draaien.
- Binnen één systeem moeten dezelfde type windturbines staan
- Op wegen en waterlopen mogen geen windturbines worden geplaatst.

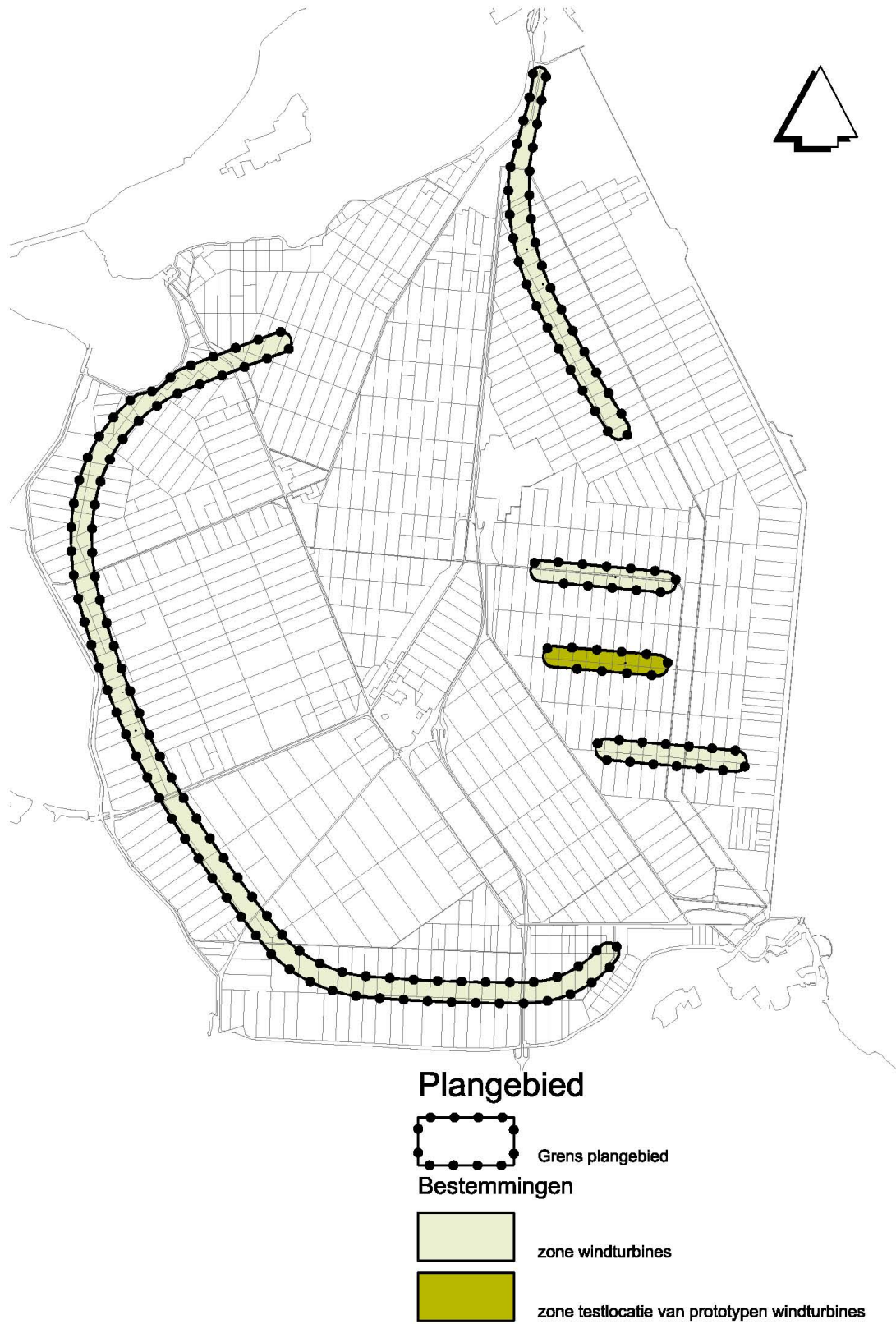
Voor de zone die specifiek aangewezen is als testlocatie voor prototypen windturbines gelden hierop de volgende twee uitzonderingen:

- In deze zone mogen turbines opgericht worden met een maximale ashoogte van 150 meter. Ook kunnen meetmasten met eenzelfde maximale hoogte worden opgericht.
- In deze zone hoeven niet alle windturbines van hetzelfde type te zijn.

In bestemmingsplannen zullen de diverse systemen concreter worden ingevuld. Voor de waarborging van de ruimtelijke kwaliteit gedurende de verdere planvorming is het van belang na te gaan hoe gevoelig de ruimtelijke kwaliteit van het model Boogspant is voor grotere of kleinere afwijkingen. Hiertoe gelden twee belangrijke leidraden:

1. als aanpassingen aan de posities van molens nodig zijn, mogen deze niet leiden tot een substantiële plaatselijke afwijking van het grote systeem. Het gehele systeem moet dan afgestemd worden zodat turbineposities gunstiger worden, maar de ruimtelijke kwaliteit van het geheel gewaarborgd blijft.
2. aanpassingen moeten altijd getest worden vanuit ooghoogteperspectief.

In een **beeldkwaliteitplan** zullen per systeem de relevante aspecten voor ruimtelijke kwaliteit worden vastgelegd. Het zal een 'dynamisch beeldkwaliteitplan' worden, dat kaders biedt voor toetsing vanuit de beweging door het landschap (een continu veranderend perspectief vanuit de ervaring op ooghoogte). Als ruimtelijk vertrekpunt wordt hierin onder meer meegenomen dat de lengte van het rotorblad gekoppeld is aan de ashoogte van de betreffende windturbine. Hierbij geldt het (stedenbouwkundig) principe van de gulden snede als uitgangspunt. Voor windturbines vertaalt dit principe zich met de voorwaarde dat de lengte van het rotorblad circa $1/2$ van de ashoogte mag bedragen.

Figuur 3.2: Structuurvisiekaart

4 Uitvoeringsparagraaf

4.1 Wettelijk kader

De structuurvisie geeft het ruimtelijk planologische en daarmee ook juridische kader. De instrumenten uit de Wro om in planologisch-juridische zin de ontwikkelingen zoals opgenomen in deze structuurvisie mogelijk te maken, zijn het bestemmingsplan (ook wijzigings- en uitwerkingsplannen) en de beheersverordening. Om de ambities op het gebied van windenergie te verwezenlijken benoemd de structuurvisie de projecten die verder moeten worden uitgewerkt en ontwikkeld.

Sinds de invoering van de Wro kan met de structuurvisie ook een basis worden gelegd voor het kostenverhaal bij bouwplanontwikkelingen. Hoofddlijn van het wettelijke kostenverhaal is dat het een verplichting is geworden, om de kosten die tot de grondexploitatie behoren op de partij die tot bouwplanontwikkeling overgaat, te verhalen. In het Besluit ruimtelijke ordening (hierna: Bro) is opgenomen welke ontwikkelingen onder de term 'bouwplan' worden verstaan.

Als bouwplan als bedoeld in artikel 6.12, eerste lid, van de wet, wordt aangewezen een bouwplan voor:

- a. de bouw van een of meer woningen;*
- b. de bouw van een of meer andere hoofdgebouwen;*
- c. de uitbreiding van een gebouw met ten minste 1.000 m² bruto vloeroppervlakte of met een of meer woningen;*
- d. de verbouwing van een of meer aaneengesloten gebouwen die voor andere doeleinden in gebruik of ingericht waren, voor woondoeleinden, mits ten minste 10 woningen worden gerealiseerd;*
- e. de verbouwing van een of meer aaneengesloten gebouwen die voor andere doeleinden in gebruik of ingericht waren, voor detailhandel, dienstverlening, kantoor of horecadoweleinden, mits de cumulatieve oppervlakte van de nieuwe functies ten minste 1.500 m² bruto vloeroppervlakte bedraagt;*
- f. de bouw van kassen met een oppervlakte van ten minste 1.000 m² bruto vloeroppervlakte.*

definitie bouwplan art. 6.2.1 Bro zoals geldend op 1-11-2010

De bouw van een windmolen wordt gezien als de bouw van een hoofdgebouw (6.2.1 sub b Bro) en vormt dus een bouwplan. Bij de eerste bouwvraag, die tot gevolg heeft dat het perceel in gebruik wordt genomen voor de nieuwe functie, wordt deze aangemerkt als een aanvraag voor een hoofdgebouw. Aan deze bouwvraag wordt de exploitatiebijdrage voor het gehele perceel verbonden.

Naast het ruimtelijk-juridische kader geeft de structuurvisie dus ook een financiële basis voor het kostenverhaal. De financiële uitvoerbaarheid van projecten is naast de planologisch-juridische haalbaarheid een belangrijke factor. Of en hoe projecten zoals opgenomen in deze structuurvisie tot uitvoering worden gebracht, is dus afhankelijk van de financiële haalbaarheid, de ruimtelijk-planologische en juridische haalbaarheid. Daarnaast spelen ook het bestuurlijke en maatschappelijk draagvlak een rol, evenals de beschikbare capaciteit van de gemeentelijke organisatie.

De structuurvisie dient daarmee een bepaalde mate van inzicht en zekerheid te geven naar initiatiefnemers van bouwplanontwikkelingen over de door de gemeente gewenste uitvoering van deze ontwikkelingen.

Methodiek kostenverhaal in relatie tot Windenergie

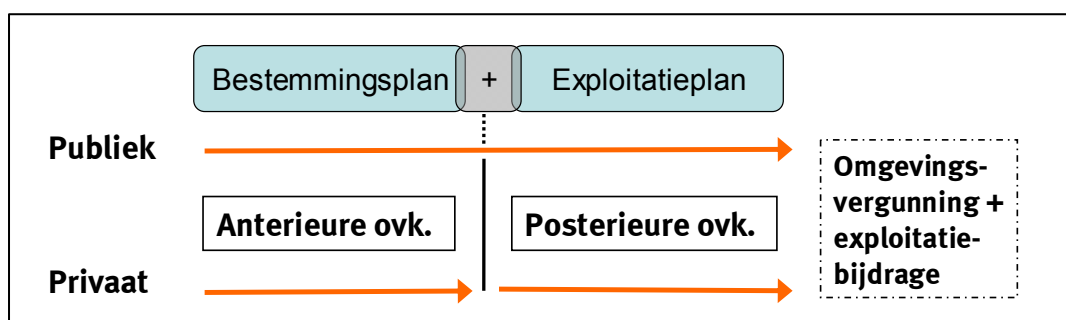
De uitvoering van het windplan heeft tot doel de opbrengst van windenergie in de polder te verhogen door opschaling en herstructurering van het huidige windturbinebestand. Met het windplan geeft de gemeente Wieringermeer invulling aan de behoefte tot herstructurering van het bestaande bestand aan windturbines, maar ook biedt het windplan een kader voor toetsing van bestaande en nog te verwachten aanvragen voor plaatsing van windturbines. Het windplan geeft invulling aan de volgende opgaven:

1. de uitbreiding van het Windturbinetestpark ECN;
2. verantwoorde opschaling van de bestaande windturbinelijnopstellingen;
3. de herstructurering van solitaire windturbines.

In deze uitvoeringsparagraaf wordt de (financiële) realisatie van de projecten ondersteund door het beleids- en wettelijke kader te benoemen waarbinnen de uitvoering ter hand kan worden genomen.

De methodiek voor de toepassing van het kostenverhaal is beschreven in afdeling 6.4 'Grondexploitatie' van de Wro. Het streven van de wet is ontwikkelingsplanologie te faciliteren. Overheden en private ontwikkelende partijen krijgen de mogelijkheid om, binnen de kaders van de wet en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, door het sluiten van overeenkomsten en het opstellen van een exploitatieplan, het kostenverhaal te regelen.

Uitgangspunt van de wet is om door middel van het sluiten van anterieure overeenkomsten afspraken omtrent het volledige kostenverhaal vast te leggen. Wanneer het niet mogelijk is om met één of meerdere grondeigenaren overeenstemming te bereiken omtrent dit kostenverhaal, is de gemeente verplicht tegelijkertijd met het vaststellen van het ruimtelijk-planologische besluit ook een exploitatieplan vast te stellen. Na het vaststellen van een exploitatieplan is het nog mogelijk om posterieure overeenkomsten te sluiten binnen de kaders zoals vastgelegd in het exploitatieplan. Het vaststellen van een exploitatieplan is verplicht wanneer er sprake is van een bouwplan dat mogelijk wordt gemaakt door middel van een (uit te werken) bestemmingsplan, een wijzigingsbevoegdheid, een inpassingsplan of een afwijking van een beheersverordening.

In de Wro zijn drie criteria opgenomen voor de verdelingssystematiek. De exploitatiekosten worden op de grondeigenaren verhaald op grond van de beginselen van profijt, toerekenbaarheid en proportionaliteit.

Profijt: de locatie moet nut ondervinden van de te treffen werken, maatregelen of voorzieningen. Deze toets geldt alleen voor de locatie als geheel, niet per bouwperceel binnen een locatie;

Toerekenbaarheid: er moet een causaal verband zijn tussen de gebiedsontwikkeling en de kosten. De werken, maatregelen en voorzieningen zouden niet aan de orde zijn zonder dat plan of de kosten worden mede gemaakt ten behoeve van dat plan;

Proportionaliteit: indien meerdere gebieden baat hebben bij een werk, maatregel of voorziening moeten deze naar evenredigheid (neergelegd in expliciet gemaakte verdeelmaatstaven) worden verdeeld. Dat betekent dat de gemeente transparant en gemotiveerd moet aangeven volgens welke systematiek de kosten zijn toegerekend.

In het exploitatieplan kunnen ook locatie-eisen (eisen met betrekking tot uitvoering van werken en werkzaamheden, aanleg van nutsvoorzieningen en inrichting van openbare ruimte) en het bepalen van een tijdvak dan wel fasering worden opgenomen. Met name de uitwerking van de Structuurvisie in een dynamisch beeldkwaliteitsplan kan als belangrijke input dienen voor het stellen van locatie-eisen (zowel in het exploitatieplan als bij de eerder te sluiten anterieure overeenkomsten). Het tijdvak van realisatie en de fasering in de realisatie kunnen eveneens in anterieure overeenkomsten, danwel in het exploitatieplan worden opgenomen om te sturen op de door de gemeente gewenste wijze van uitvoeren.

4.2 Bovenwijkse/Bovenplanse Voorzieningen

Het is mogelijk dat voor de planontwikkeling kosten worden gemaakt voor werken, werkzaamheden en maatregelen die gedeeltelijk of geheel buiten het exploitatiegebied plaatsvinden. De mogelijkheden tot het verhalen van deze kosten zijn via het publiekrechtelijke spoor (het exploitatieplan) verschillend dan via het privaatrechtelijke spoor (anterieure overeenkomst). Wanneer deze kosten via het exploitatieplan kunnen worden verhaald, gelden de drie criteria: profijt, toerekenbaarheid en proportionaliteit. Voor deze kosten speelt de structuurvisie een belangrijke rol wanneer het tijdpad van realisatie van het bouwplan en de aanleg van de voorziening niet gelijk oplopen. Deze kosten, ook wel bovenplanse kosten genoemd, kunnen via een fonds verhaald worden. Wanneer de gemeente deze kosten verhaald via het anterieure spoor is het van belang dat de gemeente deze kosten op zodanige wijze verdeelt, dat sprake is van een consistente, transparante motivering en hierbij een bestendige gedragslijn hanteert. Om deze kosten te kunnen verhalen is het voor de motivatie en onderbouwing verstandig om deze ontwikkelingen en voorzieningen in de structuurvisie op te nemen, het is echter niet strikt noodzakelijk.

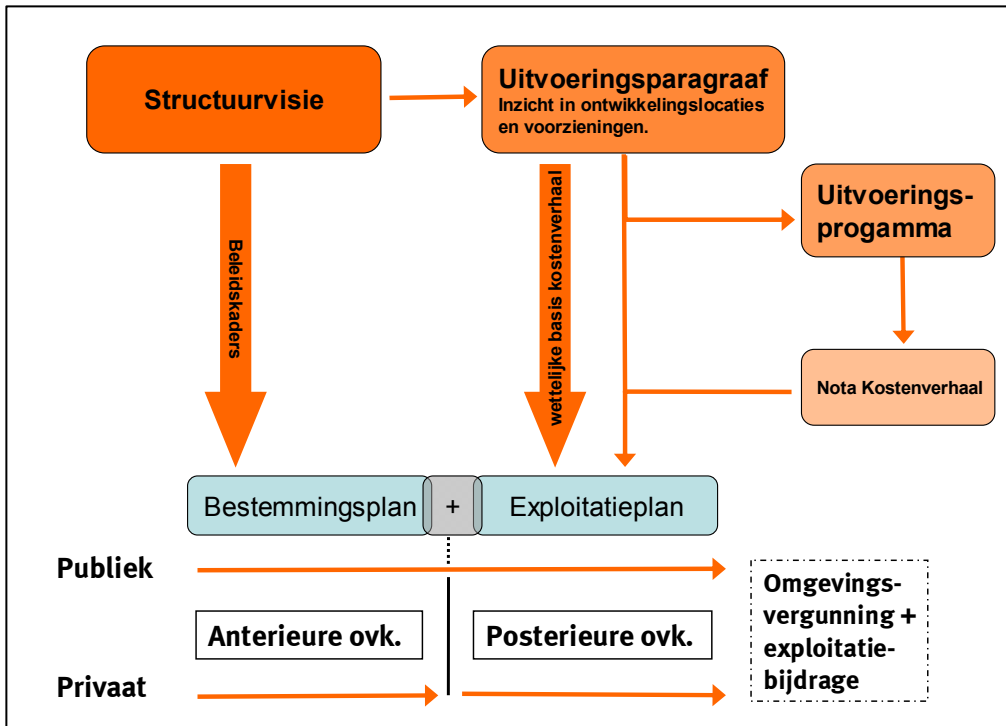
Om kosten te verhalen voor kosten van werken en werkzaamheden die niet binnen één exploitatiegebied vallen maar voor meerdere exploitatiegebieden worden gemaakt is het mogelijk om via het exploitatieplan (dus afdwingbaar) een fondsbijdrage op te nemen (artikel 6.13 lid 7 Wro, dit worden ook wel bovenplanse kosten genoemd). Hiertoe is het noodzakelijk om een fonds in te stellen. Dit wordt verder uitgewerkt in een Nota Kostenverhaal. Hiervoor is het wel noodzakelijk dat in de structuurvisie aanwijzingen zijn opgenomen over de bestedingen die ten laste van dit fonds zullen komen. Ook gelden hierbij de drie criteria profijt, toerekenbaarheid en proportionaliteit. Bovendien dienen de bijdragen die in het fonds zijn gestort binnen de planperiode te worden besteed/ onttrokken voor de werken en werkzaamheden waarvoor het fonds was ingesteld. De grondslag voor de toerekening wordt eveneens in de uit te werken nota opgenomen.

Bijdragen aan Ruimtelijke Ontwikkelingen

Ook is de structuurvisie de noodzakelijke onderlegger voor het vragen van een bijdrage voor "ruimtelijke ontwikkelingen" (artikel 6.24 lid 1 sub a Wro). Hierbij kan gedacht worden aan maatschappelijk belangrijke functies, zoals natuur, recreatie, waterberging en infrastructuur. In verband hiermee dienen de ruimtelijke ontwikkelingen in de structuurvisie te zijn beschreven. De drie criteria profijt, toerekenbaarheid en proportionaliteit behoeven voor deze bijdrage niet te worden toegepast. Deze bijdrage is alleen op vrijwillige basis af te spreken en in een anterieure overeenkomst vast te leggen.

4.3 Economische Uitvoerbaarheid Windenergie

Uitgangspunt is bij vaststelling Structuurvisie dat de economische uitvoerbaarheid van het plan voldoende aannemelijk is. Het financiële kader voor het kostenverhaal is in deze structuurvisie opgenomen. Verdere uitwerking (ramingen van de bedragen en de wijze van fondsvorming en -bijdragen) vindt plaats in een op te stellen Nota Kostenverhaal.

Vereveningsrelaties Windenergie

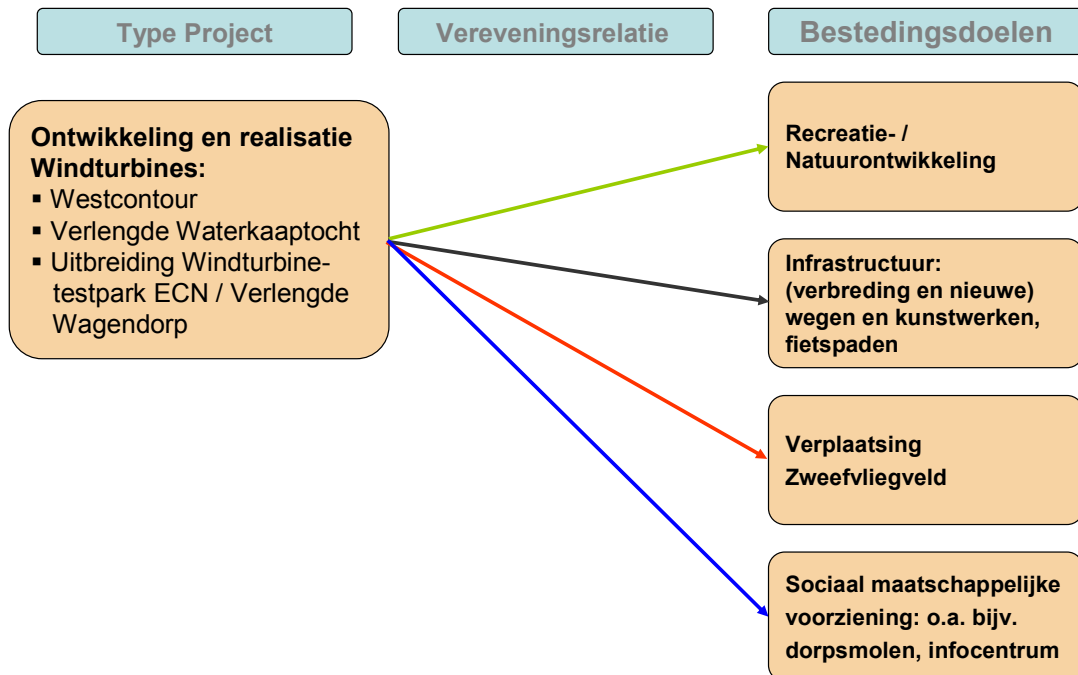
Om kosten te kunnen verevenen dient sprake te zijn van verdien- en tekortlocaties. In bijlage 1 staat het project Windplan dat in de komende jaren is voorzien om tot uitvoering te worden gebracht. Hierbij is onderscheid te maken in:

1. projecten met een positief exploitatiesaldo (verdienlocaties of kostendragers). Bij deze projecten overstijgen de opbrengsten de kosten en is er dus sprake van een positief exploitatiesaldo;
2. projecten waar geen directe financiële opbrengsten worden gerealiseerd, zoals de aanleg van infrastructurele voorzieningen (tekortlocaties). De tekortlocaties (met een negatief exploitatiesaldo) zijn locaties waarin bijvoorbeeld alleen infrastructurele voorzieningen worden aangelegd.

Fondsvorming en financiële uitvoerbaarheid

Op het moment van de vaststelling een inschatting gemaakt van de ontwikkelingen van projecten die als kostendrager kunnen dienen en de potentiële tekortlocaties opgenomen. Er bestaat dus een vereveningsbasis voor het kostenverhaal waartoe deze structuurvisie de grondslag legt. Stortingen in een fonds kunnen pas plaatsvinden wanneer over de bijdragen afspraken zijn gemaakt en vastgelegd in anterieure overeenkomsten en wanneer het ruimtelijke plan concreet in procedure wordt gebracht. Op het moment dat de fondsbijdrage in de exploitatieopzet wordt opgenomen dient bekend te zijn aan welke posten het fonds besteed gaat worden. De vereveningsrelatie via in te stellen fondsen wordt in deze structuurvisie vastgelegd.

Voortvloeiend uit de wensen van de gemeente voor de uitvoerbaarheid van de in deze structuurvisie benoemde projecten en het daaraan gerelateerde kostenverhaal zijn de volgende vereveningsrelaties benoemd:

De in te stellen fondsen worden gevoed door projecten en leveren een bijdrage aan de bestedingsdoelen. Deze projecten zijn gecategoriseerd, waarbij de bestedingsdoelen aansluiten op de beleidsdoelstellingen.

Criteria toedeling bestedingsdoelen Fondsen

Voor de komende jaren (periode 2011-2020) is, zoals reeds gesteld, de toedeling van de bestedingsdoelen bekend. De fondsstructuur zoals opgenomen in de Notitie Reserves en Voorzieningen dient te worden aangevuld op grond van de toedeling van de bestedingsdoelen.

De concrete invulling van de bestedingsdoelen wordt in de Nota Kostenverhaal nader uitgewerkt. De richting waarin deze invulling gaat plaatsvinden verloopt in ieder geval via de volgende (afwegings)criteria zijn opgenomen:

1. Er moet sprake zijn van een nieuwe voorziening of het ingrijpend aanpassen c.q. verbeteren van een bestaande voorziening. Regulier onderhoud of verbetering van voorzieningen in het kader van regulier beheren behoren hier niet toe;
2. De realisering van een nieuwe voorziening of het ingrijpend aanpassen c.q. verbeteren van een bestaande voorziening dient een (ruimtelijke en/of functionele) samenhang te hebben met één of meerdere gebieden dan wel een ruimtelijke ontwikkeling binnen de gemeente;
3. De voorziening moet het nut van één exploitatiegebied overstijgen en meerdere gebieden moeten profijt hebben van de voorziening;
4. De bijdragen aan een ruimtelijke ontwikkeling (de sociaal maatschappelijke voorziening) worden eveneens in een fondsstructuur ondergebracht, echter deze zijn alleen privaatrechtelijk overeen te komen.

De verantwoording van de toedeling van de bestedingsdoelen verloopt via een jaarlijkse bijstelling van de Nota Kostenverhaal en loopt gelijk met de begrotings- en jaarrekeningcyclus van de gemeente. Op deze wijze wordt verantwoording over de kostenverdeling afgelegd en blijft voldoende flexibiliteit over om in te spelen op de ruimtelijke dynamiek en voortschrijdende inzichten en is tevens meer politiek-bestuurlijke sturing mogelijk. Het bovengenoemde afwegingskader is daarbij leidend voor de toekenning van nieuwe concrete bestedingsdoelen en de hoogte van de bijdrage, vallend binnen de categorieën zoals in het schema is aangegeven.

Uitvoeringsprogramma en actualisatie structuurvisie voor kostenverhaal

Wanneer nieuwe initiatieven of projecten tot ontwikkeling worden gebracht die geen basis hebben in de structuurvisie, worden deze opgenomen in het uitvoeringsprogramma behorende bij deze structuurvisie. Voor verdergaande planuitwerking dient naast het uitvoeringsprogramma ook de Nota Kostenverhaal te worden geactualiseerd. Gekoppeld aan deze structuurvisie zijn een jaarlijks te actualiseren uitvoeringsprogramma en een Nota Kostenverhaal. Hiertoe blijft de basis van de structuurvisie bestaan en wordt de actualiteit gewaarborgd door het programma en de nota. Wijzigingen dan wel aanvullingen in en op het uitvoeringsprogramma hebben daarmee niet tot gevolg dat de structuurvisie in procedurele zin wordt herzien, dan wel herijkt. Wanneer er anterieure overeenkomsten, dan wel exploitatieplannen moeten worden opgesteld is er steeds de beschikking over een actueel kader voor het kostenverhaal.

Bijlage 1: Projectenlijst

Verdienlocaties	Bestedingsdoelen
Ontwikkeling en realisatie Windturbines	<ul style="list-style-type: none">▪ Westcontour▪ Verlengde Waterkaaptocht▪ Uitbreiding Windturbinetestpark ECN▪ Verlengde Wagendorp
Tekortlocaties	
Infrastructuur	<ul style="list-style-type: none">▪ Aanleg van nieuwe en verbreding van wegen, kunstwerken▪ fietspadennetwerk
Natuurontwikkeling/ groenstructuren	<ul style="list-style-type: none">▪ Aanleg nieuwe/compensatie natuur
Sociaal maatschappelijke voorzieningen	<ul style="list-style-type: none">▪ Sociaal maatschappelijke voorziening: dorpsmolen, infocentrum
Overig	<ul style="list-style-type: none">▪ Verplaatsing zweefvliegveld "Den Helder"